HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
HiSAM
İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ MESLEK HASTALIKLARI
UYGULAMA ve ARAŞTIRMA MERKEZİ

ÇALIŞMA HAYATINDA BULAŞICI HASTALIKLAR SEMPOZYUMU
1 Şubat 2013

Meslek Hastalığı Olarak Bulaşıcı Hastalıklar ve Risk Grupları

Dr. Nazmi Bilir

25 yaşında yoğun bakım servisinde çalışan hemşire bulantı, halsizlik, iştahsızlık ve idrarının koyu renkli olması yakınmaları ile başvurmuştur. Son günlerde evi ve hastane dışında yemek yemediğini, özellikle çiğ sebze veya deniz ürünü yemediğini, bugüne kadar hiç kan transfüzyonu yapılmadığını ve sarılığı olan bir kimse ile teması olmadığını ifade etmiştir. Ancak 2 ay kadar önce kardiyak arrest olan bir hastaya müdahale ederken eline iğne battığını hatırlamaktadır. Laboratuar testlerinde karaciğer fonksiyon testlerinde bozukluk saptanmış, …… sonuç olarak hepatit B tanısı konmuştur. Şiddetli kusmaları nedeni ile 2 hafta hastanede tedavi edilmiş, daha sonra ev istirahati verilerek taburcu edilmiştir. Hasta 2 hafta da evinde istirahat ettikten sonra görevine dönmüştür.

Sunum planı

- Meslek hastalığı tanımı
- Meslek hastalığı türleri
- Biyolojik etkenlere bağlı meslek hastalıkları
  - Türleri
  - Risk grupları
  - Başlıca örnekler
  - Korunma yolları

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006, No. 5510)

Madde 14- Meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (2012, No 6331)

Madde 3/l: Meslek hastalığı: Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık

Meslek Hastalığı türleri:

* Fiziksel nedenli mh
* Kimyasal nedenli mh
* Tozların neden olduğu mh
* Biyolojik faktörlere bağlı mh
* Ergonomik faktörlere bağlı mh
* Psikososyal faktörlere bağlı mh
* ….

Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Yön.

Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Yönetmeliği

A Grubu: Kimyasal nedenli mh

B grubu: Mesleki deri hastalıkları

C grubu: Tozların neden olduğu mh

D grubu: Biyolojik etkenlere bağlı mh

E grubu: Fiziksel etkenlere bağlı mh

Türkiye'de Mesleki Bulaşıcı Hastalıklar (Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Yön. Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Yönetmeliği, D Grubu)

Grup	**Hastalık** (30 hastalık)	**Riskli işler**
D-1: Helminthiasis	Ankilostomiasis Necatoriasis	Tunel, yeraltı maden işleri, killi ve nemli toprakta çalışma
D-2: Tropik hastalıklar	Malarya Amobiasis Dank Lepra	Bu hastalıklarla ilgili sağlık kuruluşları ve ilgili laboratuarlar
D-3: Hayvanlardan insana bulaşan hastalıklar	Bruselloz Tetanoz Şarbon Salmonelloz Kuduz Tüberküloz	Hayvan bakıcılığı, hayvan ürünleri ile ilgili işler, hayvan hastaneleri, veteriner klinikleri, kasap, sakatat işleri, süt ve süt ürünleri işleme tesisleri
D-4: Meslek gereği enfeksiyon hastalıklarına özellikle maruz kişilerdeki enfeksiyon hastalıkları	Viral hepatit Tüberküloz	Sağlık kuruluşları ve laboratuarlar çalışmaları

WORKPLACE BIOHAZARDS

ILO Encyclopedia Zuheir I. Fakhri

- **Etkenler**
  - Bakteri
  - Virus
  - Mantar
  - Parazit
- **En çok görüldüğü iş kolları – "risk grupları"**
  - Tarım-hayvancılık: toz, mikroorganizma, mantar, böcek
  - Sağlık hizmetleri: mikroorganizma
  - Laboratuar çalışmaları: mikroorganizma
  - Diğer ... Bakım evleri, atık işlemleri .. mikroorganizma

WORKPLACE BIOHAZARDS

ILO Encyclopedia Zuheir I. Fakhri

- **Hastalık kaynakları**
  - Hasta/enfekte bireyler
  - Su ve gıdalar
  - Atıklar; biyolojik atıklar
- Sonuçları; sağlık sorunlarının türleri
  - Enfeksiyon hastalıkları – mikroorganizma
  - Zoonotik hastalıklar – mikroorganizma
  - Allerjik reaksiyonlar – toz, mantar, bitkiler
  - Toksik tablolar – mikroorganizma, mantar, atık
  - Malign hastalıklar – toz, mikroorganizma, atıklar

Mesleksel bakteriyel enfeksiyon ajanları

Maruz Kalan Meslekler	Mesleki Kaynak	Hastalık	Ajan	Korunma Yolları
Dokumacılar (keçi yünü, yün ya da post işleyiciler), kasaplar, veterinerler, tarım çalışanları	Alınan yündeki toz (sporlar), keçi yünü ve postlar	**Antraks (Şarbon)**	*Bacillus anthracis*	Bağışıklama
Paketleme ve kesimhane çalışanları, çiftlik hayvanı üreticileri, veterinerler ve avcılar	Kan, idrar, vajinal boşalmalar, süt, salgılar, ve sığır, domuz, koyun ve geyik dokularından	**Bruselloz (Malta humması)**	*Brucella abortus,* *B. suis,* *B. melitensis* *B. canis*	Kişisel hijyen, enfekte hayvanların serolojik olarak tanımlanması
Balıkçılar, kümes hayvancılığı çalışanları, veterinerler	Balık, kabuklu deniz ürünleri, et ve kümes hayvanları	Erizipeloid	*Erysipelothrix Rhusiopathiae (insidiosa)*	Kişisel hijyen, eldivenler
Tarımda alanda çalışanlar, kesimhane çalışanları, çiftçiler, kanalizasyon çalışanları, veterinerler, madenciler, balıkçılar	Evcil ya da yabanıl hayvanların idrarı ya da dokuları veya kemirgen dışkısı, kontamine su.	Leptospiroz	*Leptospira interrogans*	Kişisel hijyen, botlar, eldivenler; hayvan aşılaması; kontamine su gereçlerinin saptanması, doksisiklin profilaksisi

Mesleksel bakteriyel enfeksiyon ajanları

Avcilar, tuzak kuranlar	Enfekte yarasaların pireleri, sincaplar, çayır köpekleri	Veba	*Yersinia pestis*	Bağışıklama
İnşaat çalışanları, bahçıvanlar, çiftçiler	Toprak, temiz olmayan keskin bir nesne ile cilt bütünlüğünün bozulması	Tetanoz	*Clostridium tetani*	Bağışıklama
Hasta bakıcılar, laboratuvar çalışanları, primat bakıcıları	Enfekte hastalardan ya da diğer primatlardan	Tüberküloz	*Mycobacterium tuberculosis*	PPD deri testi pozitif olanlarda uygun proflaksinin başlanması
Avcılar, orman işçileri, çiftçiler, veterinerler	Enfekte hayvanlar ya da artropodların kan, doku, salgıları ya da ısırıkları ile	Tularemi	*Francisella tularensis*	Kişisel hijyen, eldivenler, bağışıklama ve böcek kontrolü

Increased risk of tuberculosis in health care workers: a retrospective survey at a teaching hospital in Istanbul, Turkey

C Cuhadaroglu, M Erelel, L Tabak and Z Kilicaslan

BMC Infectious Diseases 2002, **2**:14

- İstanbul'da Eğitim Hastanesi, 3359 sağlık çalışanı
- 1991 – 2000 yılları arasında izleniyor
- 31 Tbc. (15 E ---- 16 K) ---- 96 /100 bin/yıl
- Türkiye genelindeki değerin 3 katı …

Mesleksel viral enfeksiyon ajanları

Maruz Kalan Meslekler	Mesleki Kaynak	Hastalık	Ajan	Korunma Yolları
Virüs laboratuarı çalışanları	Laboratuvar virüs kültürleri, enfekte artropodlar	Ensefalit	Arbovirus	Biyogüvenlik uygulamalarına uyma, bağışıklanma, böcek öldürücüler
Ağız cerrahları, diş hekimleri, kan alma uzmanları, klinik laboratuar çalışanları, hasta bakım işinde çalışanlar	Enfekte insan kanı ve kan ürünleri ile kaza sonucu temas	Hepatit B	Hepatit B virüsü	Kişisel hijyen, bağışıklanma
Kümes hayvancılığı yapanlar, veterinerler, hayvan laboratuarları çalışanları	Kümes hayvanları	Newcastle hastalığı	Paramiksovirüs	Kişisel hijyen
Laboratuvar çalışanları, veterinerler, tuzak kuranlar, avcılar, yaban hayatı veya tanımlanmamış hayvanlar ile çalışan kişiler	Yaban hayvanları (kurt, rakun, yarasa, kokarca), ender olarak evcil hayvanlarda	Kuduz	Kuduz virüsü	İnsan temasında aşılama ve belirli hayvan türlerinde aşılama (kedi. köpek)
Sağlık bakımı çalışanları	Enfekte insanlar	Rubella	Rubella virüsü	Bağışıklama
Sağlık bakımı çalışanları	Enfeke insanların vücut sıvıları	AIDS	HIV	Evrensel korunma önlemleri

Sağlık Personelinde Görülebilen Başlıca Bulaşıcı Hastalıklar

Viruslarla meydana gelen	**Bakterilerle meydana gelen**	**Diğer etkenlere bağlı**
Herpes simpleks	Tüberküloz	Mikoplazma enfeksiyonu
Hepatit B	Salmonella enfeksiyonu	Chlamydia psittaci
Hepatit C	Menengokok enfeksiyonu	Coxiella burnetii
HIV	Şigella enfeksiyonu	
İnfluenza	Difteri	
Kızamık	Bordetella enfeksiyonu	
Kızamıkçık		
Kabakulak		
Su çiçeği		
Sitomegalovirus		

Tarım ve Hayvancılık İşlerinde Çalışanlarda Bulaşıcı Hastalıklar

Hastalık	**Belirtileri**	**Kaynak**	**Riskli işler**
Şarbon	Deride siyah püstül	Enfekte koyun, inek ve ürünleri	Çiftçi, kasap, veteriner
Tüberküloz	Öksürük, ateş, terleme	Enfekte hayvan	Çiftçi, kasap, veteriner
Brusellozis	Ateş, terleme, eklem ağrısı	Hasta koyun, keçi, inek, ...	Besici, sütçü, veteriner
Salmonellozis	Ateş, üşüme, ishal, baş ağrısı	Kümes hayvanı, kedi, köpek	Veteriner, aşçı, mezbaha işçisi
Kedi sıyrığı hastalığı	Ateş, deri lezyonu, lenf bezi büyümesi	Kedi, köpek	Veteriner, kedi-köpek sahibi, kedi-köpek bakıcısı
Kuduz	Baş ağrısı, ajitasyon, salya	Kedi, köpek, tilki,	Veteriner, çiftçi, hayvan bakıcısı

Enfeksiyon hastalıklarından korunma

- Enfeksiyon zinciri

Enfekte kişi, yer

Hava – su-gıda – temas

Tedavi

Temizlik,
Teknik önlemler

Bağışıklama,
Eğitim

İlgili mevzuat - “Yönetmelik”
işyeri hekiminin rolü

TEŞEKKÜR EDERİM